

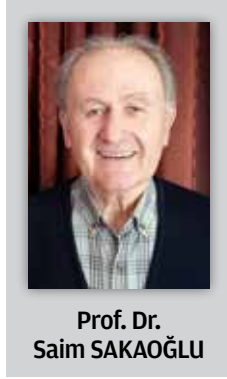

BİR FOTOĞRAFIN HATIRLATTIKLARI: 9

15 YIL ÖNCE AKŞEHİR'DE NASREDDİN HOCA'YI ANIYORUZ

Daha ilkokul çağlarında Nasrettin Hoca fıkralarını anlatmaya ve dinlemeye başlamıştık ama hiç kimse bize Hoca'nın Akşehirli olduğunu söylemiyordu. Hoş, söyleselerdi bile biz o zamanlar sayısı yirminin altında olan ilçelerimizi bilmiyorduk ki... Kim bilir bizim kuşağımız öğrenim hayatlarının hangi yıllarında, bir Akşehirli Nasreddin Hoca'nın varlığından haberdar olmuşlardı.

Rahmetli öğrencim Prof. Dr. Ali Berat Alptekin, Selçuk Üniversitesi'ne yeni gelen öğrenciler arasında küçük bir yoklama yapmış: *Nasrettin Hoca nerelidir?* Akşehir cevabını verenler çoğunlukta, onlar da bu bölgenin çocukları... Dikkatimizi çeken bir nokta ise Hoca'mızı bir yerlere bağlayanlar arasında sonunda şehir kelimesi olan il ve ilçelerimizin çokluğudur: *Eskişehir, Kırşehir, Nevşehir, Beyşehir, Seydişehir*, Demek ki öğrencileri-

Prof. Dr.
Saim SAKAOĞLU

miz, Hoca'mızın memleketinin adının sonu şehir ile bittiğini biliyordum.

Selçuk Üniversitesi'ne geldikten sonra sıkça sayılabilecek bir oranda Akşehir'deki çeşitli toplantılara çağırıldım. İlçemizin değerli evladı Tarık Buğra'yı anma toplantısına katıldım, Türk dili ile ilgili konuşma yaptım, sadece Akşehir konusunun ele alındığı toplantıda bildiri sundum ve hepsinden öte bol bol Nasreddin Hoca konuşmacısı olarak ilçemize gidip geldim.. Son yıllardaki Nasreddin Hoca Fıkra Canlandırma Yarışmalarının son değerlendirme kurullarında da başkan olarak görev aldım.

* * *

Gelelim fotoğrafımıza... Akşehir Belediyesi tarafından yeni bir adla ve sıra numarası verilerek düzenlenen uluslararası toplantıların ilki 2005 yılında gerçekleştirilmişti. Toplantımızın adı şöyle idi: *I. Uluslararası Nas-*

reddin Hoca Sempozyumu (Bilgi Şöleni). Toplanma tarihimiz ise 06-07 Temmuz 2015. Toplantının bildirileri daha sonra kitap bütünlüğünde bir araya getirilmiştir: *I. Uluslararası Nasreddin Hoca Sempozyumu (Bilgi Şöleni)*. 06-07 Temmuz 2015 Akşehir, [Ankara], 2006?, 670 s. Biz de bu toplantıya aşağıdaki bildirimimizle katılmıştık: “Çok Kimlikli Nasreddin Hoca’dan Tek Kimlikli Nasreddin Hoca’ya”, s. 68-70. Biz ayrıca, bu bildirimimizi daha sonra Hoca ile ilgili yayınlarımızı bir araya getirdiğimiz kitabımıza da almıştık: *Nasreddin Hoca Üzerine Yazılar*, Konya 2013, 41-45, Kömen Yayınevi. Bu arada bu yazımızın da yer aldığı *Akademik Sayfalar*’da da yer vermiştik: 3 (32), 9 Kasım 2005, 309-310. Ben bu toplantının aynı zamanda düzenleme kurulu üyesi idim. O

günlerde belediye başkanımız operatör doktor Mustafa Baloğlu idi. Kendileri bu makamda ikinci dönemini geçirirken genel seçimlere katılmış ve Konya milletvekili olmuştu.

Bu toplantı günlerinde çok mutlu bir olayın da kahramanlarından biri olmuşum. Toplantıya katılanlar arasında öğrencilerimin ve onların da öğrencileri vardı. Bu arada gençler arasında bir tedirginliğin olduğunu sezdim. Ama kimseye de sormak istemiyordum. Nasıl olsa benim çözebileceğim bir sorunları olursa gelip benden yardım isteyeceklerdi.

Derken en cesurları olarak en kıdemli öğrencim Prof. Dr. Ali Berat Alptekin’i aracı seçip bana gönderdiler. Hoca öğrenci bir kenara çekilince Prof. Alptekin’in dili çözülürdü:

Prof. Dr. Saim Sakaoğlu ile başlayan dört kuşak bilim kolu: Prof. Sakaoğlu, öğrencisi Prof. Dr. Ali Berat Alptekin, onun öğrencisi Prof. Dr. Esmâ Şimşek ve onun da öğrencisi Doç. Dr. Ebru Şenocak

“Hocam, biliyorsunuz yüksek lisans öğrencilerimizden biri de Ünsal Yılmaz Yeşildal... Konuşup anlaştığı bir kız arkadaşı varmış. Gelin adayımız da Akşehirli... Oğlumuz ister ki bu akşam hocamız kız evine gidip babasından kızını isteyebilir mi? Çocuk me-raktan ve heyecandan neredeyse bayılacak...”

Öğrencilerim benim bu konulardaki duyarlılığımı bilirler. Yıllarca önce ilk denememiz başarılı olmuş, bunun sonucu olarak da Türk Dili ve Türk Halk Edebiyatı alanları bugün birer profesöre sahip olmuştur. Bili-yordum ki birileri şu anda bizleri uzaktan gözlüyor ve Ali Bey'i bekliyorlardı.

“Sevgili Ali, sen bu işe aracı ol-dukdan sonra ben elbette gider, kızımızı isterim.”

Gittik... Fakat bazı önle-nez sorunlar var. Hatırladığım kadarıyla geleceğin kayınpederi

yakındaki bir köyde muhtarlık yapıyor. Ve biz üçü de evlenme-miş üç kızın en küçüğünü isteyeceğiz. Ben de iki kız babası olarak muhtarımızın durumu düşünüyorum.

Neyse, hal hatırlar soruldu, kahveler içildi. Bilenler bilir, ben hayatımda kahve içmem. Ancak bugünkü olay gibi çok önemli ve mutluluk taşıyan günlerde bir az şekerli kahve içerim. O akşam da kahvemi keyifle yudumladım. Ev sahibi niçin geldiğimizi biliyor ve geleneksel konuşmaların yapıl-masına geçilmeyi bekliyor.

Anadolu insanının ağzıyla söyleyeyim, kızı aldık... Ama he-men değil. Tıpkı en küçük kızımız gibi iki ablasının da evlen-meleri söz konusu... Aile, evlilik-leri sıraya koyacak ve günü gelince oğlumuz muradına erecek.

2015 yılında doktorasını ta-mamlayan Yılmaz kardeşimiz

Toplantının düzenlendiği dönemin belediye başkanı Opr. Dr. Mustafa Baloğlu

halen Akdeniz Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde Türk Halk Edebiyatı Dr. Öğr. Üyesidir.

Bu bilgi Şöleni'ne katılanlardan bir demet... Mekân, Nasreddin Hoca'nın hocası Seyyid Mahmûd Hayrânî'nin türbesinin önü... Fotoğrafımızı dile getirip her yaştan bilgilerin adlarını sıralayıverelim.

(ayaktakiler) ?, Zekeriya Karadavut, Esmâ Şimşek, Ebru Şenocak, Ertuğrul Şimşek (Esmâ Hanım'ın kardeşi), Ercan Alkaya.

(oturanlar) Mitsuko Kojima (Japonya), Saim Sakaoğlu, Abdurrahman Güzel, Ali Berat Alptekin, Tarıman Gökhan Cenikoğlu.

Fotoğrafı seçmemizin sebebi ni açıklayacak bilgileri verelim, Bu fotoğraftaki 11 kişinin biri, Prof. Dr. Esmâ Şimşek'in genç kardeşidir. Oturanların ilki ise Japon bilgini, Nasreddin Hoca uzmanı Mitsuko Kojima Hanım'dır. Ülkemizi çok seven bu

Japon hanımın önemli araştırmalarından birisi de Japonların nüktedanı İkkü'yü Nasreddin Hoca'mızla karşılaştırmasıdır. Yıllar önce Konya'mıza da gelip bir bildiri sunmuştu. Yüksek lisans ve doktora öğrencim olan Prof. Dr. Zekeriya Karadavut Akdeniz Üniversitesi'nde görevlidir. Lisans döneminden öğrencim Fırat Üniversitesi'nden Prof. Dr. Esmâ Şimşek, onun öğrencisi aynı üniversiteden Doç. Dr. Ebru Şenocak. Sıradaki son kişi, şimdi Fırat Üniversitesi'nde görevli Türk Dili Profesörü Ercan Alkaya'dır.

Oturanlar, M. Kojima, Sakaoğlu, Prof. Dr. Abdurrahman Güzel Başkent Üniversitesi'nde, Prof. Dr. Ali Berat Alptekin Selçuk Üniversitesi'nde ve Akşehirli yüksek lisans ve doktora öğrencim Yrd. Doç. Dr. Tarıman Gökhan Cenikoğlu da Dumlupınar Üniversitesi'nde görevli idiler.

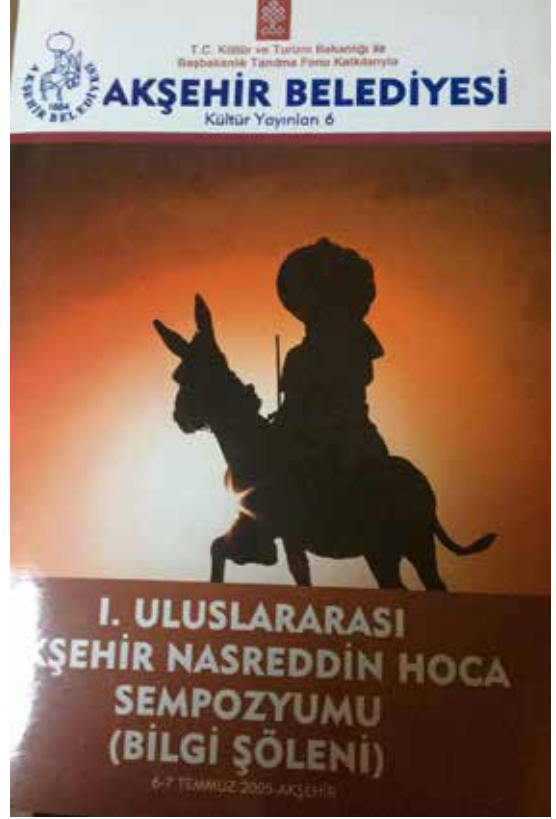
Bayan Kojima, 16 Ekim 1940 tarihinde Japonya'da doğmuş,

24 Kasım 2013 tarihinde Palm Spring-Riverside/California'da vefat etmiştir.

Sıra geldi bizim *bilim kolu* adını verdiğimiz bir hocanın alt dallarına: Prof. Dr. Saim Sakaoğlu, onun doktora öğrencisi Necmettin Erbakan Üniversitesi'nden Prof. Dr. Ali Berat Alptekin, onun öğrencisi Fırat Üniversitesi'nden Prof. Dr. Esmâ Şimşek, onun öğrencisi aynı üniversiteden Doç. Dr. Ebru Şenocak. O yıllarda henüz bilim dünyasına girmemiş olan ve tabii olarak fotoğrafta olmayan sonuncu kızımız N. Alsaç da Doç. Dr. Şenocak'ın öğrencisidir.

Bu arada bir *yan kol* veya *destek kolu* diyebileceğimiz yeni bin gelişme daha vardır. Prof. Sakaoğlu ile başlayıp Prof. Alptekin ve Prof. Şimşek ile devam eden kolun Doç. Şenocak'a paralel bir kolu daha gelişmektedir. O da, Prof. Şimşek'in öbür öğrencisi Gülda Süme ile gelişen yeni bir koldur. Kısacası lisanstan ve doktoradan hocam Prof. Mehmet Kaplan'ın ve ikimizin de hocası olan Prof. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın hocası olan Ord. Prof. Dr. Mehmet Fuat Köprülü'ye kadar uzanan kolumuz yedinci kuşağa kadar çıkmaktadır.

Akşehir üzerine çok çalışmamız oldu. Son yıllarda Karaman, Konya, Afyonkarahisar, Isparta ve Akşehir'deki dizi konuşmalarımız asla unutulmayacaktır. Bu arada yeri gelmişken, yıllarca önce, Nasreddin Hoca'sız, sadece Akşehir konulu bir toplantı da sunduğumuz bildirimizi de şöyle bir hatırlayıvere-

Toplantıda sunulan bildirilerin yer aldığı bildiri kitabının kapağı

lim:

“Akşehir’de Anlatılan Aslana Binme / Duvarı Yürütme Efsanesinin Motifleri Üzerine”, *Doğumunun 65. Yılında Prof. Dr. Tuncer Baykara'ya Armağan / Tarih Yazıları* (drl. Prof. Dr. M. Akif Erdoğan), İstanbul 2006, 432-444.

Not: 16-18 Ekim 2003 tarihleri arasında Akşehir’de, Akşehir Belediye Başkanlığınca düzenlenen toplantıda sunulan bildiri- dir.

Akşehir’imiz Hoca’mıza haklı olarak sahiplenmede üzerine düşeni yapıyor. Biz Hoca araştırmacıları da onları yalnız bırakmıyoruz. Hoca’mız yaşasın ki bizler de yaşayalım.

Ahmet
ÇELİK

ŞEYH ALİ RIZÂ KUDSÎ EFENDİ'DEN BİR İLAHÎ

Ali Rızâ Kudsî Efendi, 1304/1888 yılında Konya'da Kürkçü Mahallesi 44 no.lu hanede dünyaya geldi. Babası Nakşî-Hâlidî meşâyihinden Bozkırlı Muhammed Kudsî Memiş Efendi'nin (1784-1852) oğlu, ulemadan Şeyh Hasan Kudsî Efendi'dir (1847-1921), Annesi ise Alaybeyleri sülalesinden Safiye Hanım'dır.

Ali Rızâ Kudsî Efendi, ilk eği-

timini babası Hasan Kudsî Efendi ve amcası Muhammed Bahâeddin Efendi'den (1832-1906) aldı. Ayrıca amcasının oğlu Ahmed Ziyâ Efendi'nin Ebubekir Sami Efendi Medresesi'nde verdiği derslere devam ederek kendisinden ilmî icâzet aldı. Ali Rızâ Efendi, medrese eğitiminin yanı sıra Konya Dârülmualimîn Mektebi'ndeki (öğretmen okulu) tahsilini de devam ettirerek buradan da mezun oldu.

1908'de Yeğenoğlu Medresesi müderrisi Nuzumlalı Hacı Hüseyin Efendi'nin vefatından sonra beratla Yeğenoğlu Medresesi'ne atandı. Ancak Nuzumlalı Hüseyin Efendi'nin oğulları Mehmet, Mustafa ve Abdullah Efendiler ile medrese ve gelirleri hakkında yaşanan bir anlaşmazlık dolayısıyla bu medresedeki görevine başlayamadı. Bunu müteakiben 1909 tarihinden itibaren baba ve amcalarının da müderrislik yaptığı Ebubekir Sami Paşa Medresesi'nin devamı olan Konya Islâh-ı Medâris-i İslâmiye Medresesi'ne atanarak müderrislik hayatına başladı. Ali Rızâ Efendi, burada Arapça, akâid ve kıraat dersleri okuttu.

Basın hayatında da aktif olan Ali Rızâ Kudsî Efendi, Islâh-ı Medâris'in bir nevi yayın organı hüviyetindeki Maşrık-ı İrfân gaze-

Ali Rızâ Kudsî Efendi (V. 7 Ocak 1956)

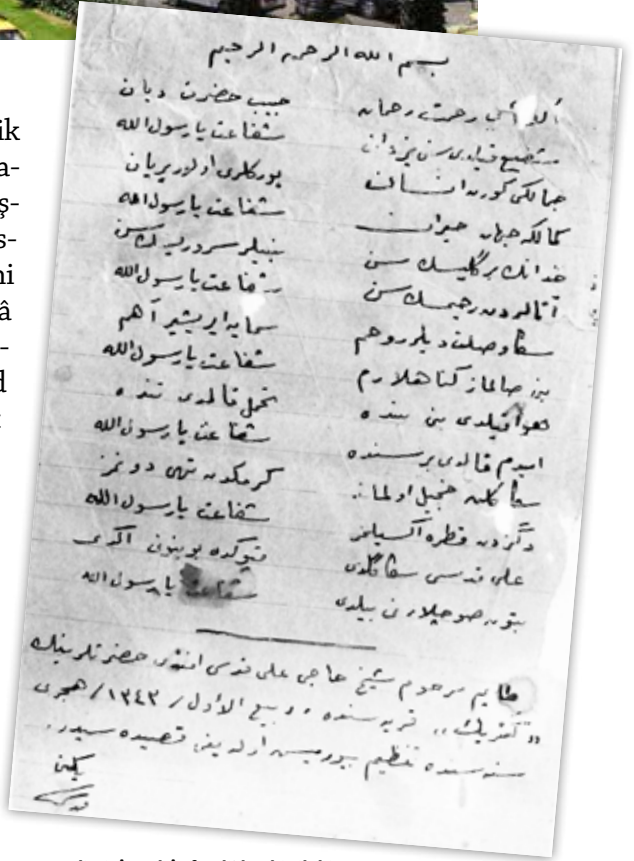
Merhaba
Akademik Sayfalar

tesine makaleler yazdı.

Dünya Savaşı'nda seferberlik ilan edilince askere yazılarak Çanakkale cephesine katıldı. Savaşta sol kolundan yaralandı. Askerden dönünce medresesini kapatılmış olarak bulan Ali Rızâ Efendi, bir müddet ticaretle uğraştıktan sonra hocası Ahmed Ziyâ Efendi ile birlikte 25 Şubat 1335'te (1919) Konya'da İntibâh gazetesini çıkardı ve başyazar olarak yazılar yazdı. 3 Ekim 1920'de Konya'da meydana gelen Delibaş hadisesi üzerine gazete kapatılmış ve resmî makamlarca söz konusu hadiseyle irtibatlandırılarak suçlanan Ali Rızâ Efendi, hocası Ahmed Ziyâ Efendi ile birlikte Konya'dan hicret etmek durumunda kalmıştır.

Ali Rızâ Kudsi Efendi, önce Mısır İskenderiye'ye, daha sonra Hicaz'a, oradan da İskenderun'da bulunan şeyhi Muhammed Zeynelâbidin Efendi'nin yanına gitti. Bir ara Kesrin köyünde imamlık

Ali Rızâ Kudsi Efendi'den bir ilahi

yaptı, 15 Nisan 1927'de İskenderun Belen Yaylası Abacalı köyüne giderek burada bir medrese açtı.

Ali Rızâ Efendi, Hatay'ın Türkiye'ye katılmasından önce Mu-

Takva Camii

hammed Zeynelâbidin Efendi ve ailesi etrafında toplanan bir cemaate iştirak ederek hareket etmiş, bu grup önce Halep ve Beyrut'ta kısa bir müddet kaldıktan sonra Şam'a gelerek Kasyun Dağı eteklerindeki Salihiye'de satın aldıkları bir bölgeye yerleşmiştir. Ali Rızâ Kudsi Efendi, "Hayyî Et-râk" adını alan bu mahallede "Takvâ" adında bir mescid inşa ederek irşad faaliyetlerini burada devam ettirmiştir.

Kesrin köyünde imamlık yaptığı sırada İskenderunlu Fatma Hanım ile evlenen Ali Rızâ Efendi'nin bu evlilikten Emine (Eminoğlu) ve Kübra (Çığıl) adında iki kızı olmuştur. Eşi Fatma Hanım, 2007 yılında Konya'da vefat etmiş olup, kabri Hacı Fettah Mezarlığı'ndadır.

23 Cemâziyelevvel 1375 (7 Ocak 1956) tarihinde Şam'da vefat eden ve Takvâ Camii'nin bahçesine defnedilen Ali Rızâ Kudsi

Efendi'nin mezar taşı şu şekildedir: "el-Fâtiha /Yâ Rahîm / Hâzâ kabru'l-merhûm ve'l-mağfûr eş-Şeyh Ali Kudsi min huddâmi't-tarîkati'l-aliyyeti en-Nakşibendi / sene 1375 [1956]" Türbe duvarında ise, "el-Fâtiha | Kabru'l-merhûm eş-Şeyh Ali Kudsi min huddâmi tarîkati'l-âliyyeti en-Nakşibendiyye el-Hâlidîyye / Tu-viffiye 23 Cemâdiye'l-ûla 1375 [7 Ocak 1956]" yazılıdır.

Ali Rızâ Kudsi Efendi'nin matbû eserleri şunlardır: Namazda Kur'ân-ı Kerim'den Okuma Mikdarı, Ezan ve Hutbe, el-Fıraku'l-İslâmiyye küllühüm Müslimûn, Dinî Bilgiler.

İLÂHİ

Aşağıda okuyacağınız ilahi formundaki şiir, Konya Koyunoğlu Müzesi'ndedir. Osmanlıca olarak yazılan şiir Mehmet Emi-noğlu Arşivi'nden çıkmıştır.

Ali Kudsi Efendi, Takva Camiindeki kabri

Kasidenin sonunda yeğeni Ahmed Kudsi Eminoğlu'nun şu notu vardır: "Dayım merhum Şeyh Hacı Ali Kudsi Efendi hazretlerinin "Kisrin" karyesinde Rebiülevvel 1343 Hicri (Eylül 1924) senesinde tanzim buyurmuş olduğu kasidesidir. Yeğeni Kudsi"

Elâ ey rahmet-i Rahmân,
Habibi hazret-i Deyyân,
Şefî' kıldı seni Yezdân,
Şefâat yâ Rasûlallah.

Cemâlini gören insân,
Yürekleri olûr püryân,
Kemâline cihân hayrân,
Şefâat yâ Rasûlallah.

Hudâ'nın bir gülisin sen,
Nebîler serverisin sen,
Âtâlardan rahîmsin sen,
Şefâat yâ Rasûlallah

Sana vuslat diler rûhum,
Semâya erişir âhım,

Beni salmaz günâhlarım,
Şefâat yâ Rasûlallah

Hevâ kıldı beni bende,
Tahammül kalmadı tende,
Ümidim kaldı bir sende,
Şefâat yâ Rasûlallah.

Sana gelen hacil olmâz,
Kereminden tehî dönmez,
Denizden katre eksilmez,
Şefâat yâ Rasûlallah.

Ali Kudsi sana geldi,
Kapûnda boynunu eğdi,
Bütün suçlârımı bildi,
Şefâat yâ Rasûlallah.

Kaynaklar:

Ahmet Çelik, "Ali Rızâ Kudsi Efendi ve 'İlm-i Ahlâk ve Ulûm-ı Diniyye Dersleri' Adlı Defteri". Tahkik İslami İlimler Araştırma ve Neşir Dergisi 3/1 (Haziran 2020): 215-283.

Ahmet Çelik, "Ali Rızâ Kudsi Efendi'nin İslah-ı Medaris'e Atanışı". Merhaba Akademik Sayfalar (19 Ocak 2011).

Hasan Yaşar, "Ali Rızâ Kudsi Efendi". Konya Ansiklopedisi. 1/190-191. Konya, 2011

<http://a-kudsi.tripod.com/Kitap/Hayat.htm>

Dr.
Mehmet
Ali Uz

AĞUSTOS AYI VE GENÇLERE BİR MESAJ

Ağustos ayı, Türk tarihi yönünden son derece önemli haiz büyük savaşların kazanıldığı bir zaferler ayıdır. Ay ve gün olarak tarihi belli en az sekiz büyük meydan savaşı, bu ayda cereyan etmiş, bir 26 Ağustos'tan bir 26 Ağustos'a şanlı şerefle kazanılan zaferler altın sayfalarla tarihte yerini almıştır.

Biz yıllardan beri bilerek, bilmeyerek veya ihmallerle gençliği kültür ve geçmişimizden kopardık. Bunun faturası çok ağır oldu. Bu irtibatı yeniden tesis etmek mecburiyetindeyiz.

Mazi ile irtibat kültürümüzün bütün unsurlarına sahip çıkmakla kurula bileceği gibi gençlerimize tarihimizi doğru dürüst öğretmek ve tarih şuuru geliştirerek de yapabiliriz.

Biz zaman zaman bu konuya temas etmiştik. Akademik Sayfalar arşivini incelediğimde aradan on beş yılı aşkın bir zaman geçtiğini gördüm. Konuyu yeniden ve ana unsurlarıyla ele almakta fayda mülâhaza ediyorum. Yine bu konuda önemli gelişmeler olduğunu da görüyoruz. Mesela seksen altı yıl sonra Ayasofya'nın yeniden ibadete açılması mazi ile irtibatın en önemlilerinden birisi olarak gö-

rüyor, bu konuda emeğe geçen herkese teşekkür borçlu olduğumuzu ifade etmek istiyorum.

Tarih sayfalarına bir göz atacak olursak bu ayda şu önemli savaşların kazanıldığını görürüz:

1 - Vâd's-seyl, 4 Ağustos 1578

2- Otlukbeli, 11 Ağustos 1473

3- Çaldıran, 23 Ağustos 1514

4- Merc-i Dâbık, 24 Ağustos 1516

5-Malazgirt, 26 Ağustos 1071

6- Kosova, 27 Ağustos 1389

7- Mohaç, 29 Ağustos 1526

8- Başkumandanlık Meydan Muharebesi, 30 Ağustos 1922.

Kars'ın Fethi (16 Ağustos 1064), Otrânto' nun Fethi (11 Ağustos 1480), Navarin Liman'ının Zaptı (20 Ağustos 1500), Belgrad Kalesi' nin zaptı (29 Ağustos 1521), Nis'in Fethi (20 Ağ. 1543), Revan'n Zaptı (8 Ağ. 1635), Çanakkale Savaşlarının bir kısmı (Anafartalar, Conkbayırı ve Kireçtepe Savaşları) gibi daha pek çok savaş, bu ayda cereyan etmiş, hepsi de zaferle sonuçlanmıştır.

Yukarıda zikrettiğimiz 8 meydan savaşının teki bile çok

milletin tarihinde bulunmayan eşsiz zaferlerdir. Yine bunların bazıları sadece Türk tarihini değil, dünya tarihini ilgilendirir.

Genellikle baharla başlayıp güz aylarına kadar devam eden büyük seferlerin çoğu Ağustos ayı içerisinde bitirilmiş ve kesin zaferlerle noktalanmıştır. Ağustos ayının zaferler ayı olmasının en büyük sebebi budur.

Her biri şanla, şerefle dolu olan bu savaşların temelinde yatan sır; Türk milletinin üç bin yılı aşan kahramanlık anlayışında, savaş azminde, inancında, zafer alışkanlığında, ilâ-yı kelimetullah ideâlinde ve ordu-millet kaynaşmasında yatmaktadır. Bu sebeple bu yüce milletin ordu-millet kaynaşmasını zedeleyecek, inancını sarsacak davranışlardan suret-i katiyede sakınılmalıdır.

Öğünmeyi sevmeyen bir milletiz. Bu yüzden bu zaferlerin pek azı şiir ve edebiyatımıza yansımıştır. Baki, Abdülhak Hâmid, Yahya Kemâl, Mithat Cemâl, Mehmet Akif, Fâzıl Hüsnü ve Arif Nihat Asya zaferlerimizi mısralara döken şairlerimizden bazılarıdır. Yahya Kemâl'in Kanuni ve Mohaç için yazdığı şu mısralar hatırlanmayacak gibi değildir:

Bizdik o hücumun bütün aşkıyla kanath,

Bizdik o sabah ilk atılan safta yüz atlı.

Uçtuk Mohaç ufkunda görün-

mek hevesiyle,

Canlandı o meşhur ova at kiş-nemesiyle.

Fethin daha bir ülkeyi parlattığı gündü,

Biz uğruna can verdiğimiz yerde göründü.

Gül yüzlü bir âfetti ki, her bu-sesi lâle;

Girdik zaferin koynuna, kan-dık o visale!

Dünyaya veda ettik, atıldık do-ludizgin;

En son koşumuzdur bu! Asır-larca bilinsin!

Lâkin kalacak doğduğumuz toprağa bizden

Şimşek gibi bir hatıra nal sesle-rimizden

Vâdi' s-Seyl Meydan Mu-harebesi (4 Ağustos 1578):

04.08.1578 tarihinde III. Murat zamanında Ramazan Paşa bu büyük meydan savaşını Portekizliler' e karşı kazandı. Portekizliler bu savaşta 20 bin ölü, 40 bin esir verdiler. 350 top ve muhteşem Portekiz hazinesi Ramazan Paşa'nın eline geçti, ölümler arasında Portekiz Kralı ile Portekiz'in en meşhur asilzade ve devlet adamları da bulunuyordu.

Bu zaferle Türk hâkimiyeti Afrika'da zirveye ulaştı. Kısa sürede Afrika ülkelerinin büyük

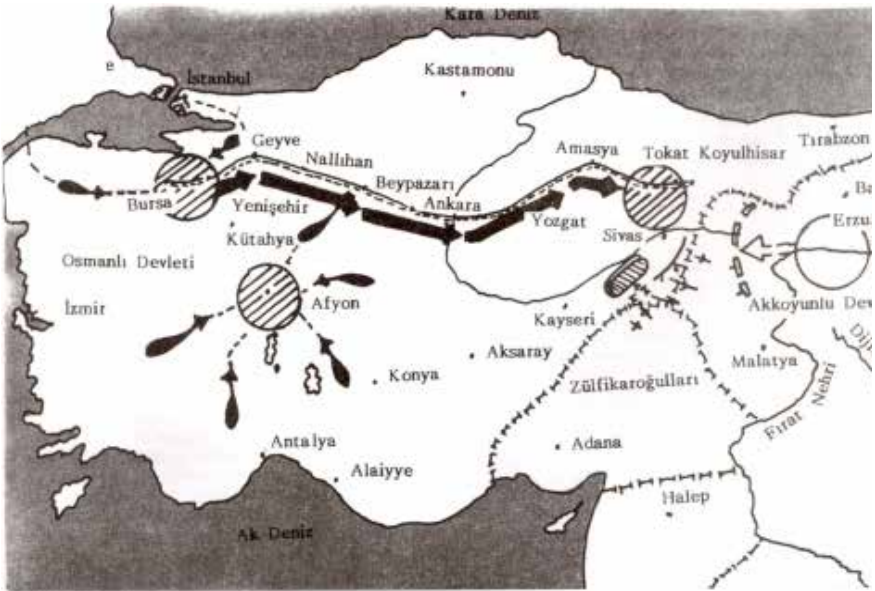

Vâdi' s-Seyl Meydan Muharebesi (4 Ağustos 1578)

bir bölümü Osmanlı hâkimiyet ve nüfuzuna girdi. Bugün dahi Türkiye'nin Afrika ile ilgilenmesi eski bir irtibatın hatırlanmasından ibarettir. "Libya'da ne işimiz var" diyenlerin bu satırları okuması lazım.

Otlukbeli Zaferi (11 Ağustos 1473):

Bu savaş 11 Ağustos 1473 tarihinde Fatih Sultan Mehmet ile Akkoyunlu Sultanı Uzun Hasan arasında cereyan etti ve Fatih'in zaferi ile sonuçlandı.

Otlukbeli Zaferi (11 Ağustos 1473)

Bu savaşta Şehzade Mustafa ile, Şehzade Beyazıd'ın büyük yararlıkları görüldü. Akkoyunlu Ordugâhı ve bütün hazineleri Osmanlıların eline geçti. Akkoyunlu hükümdarı kaçmak mecburiyetinde kaldı. Otlukbeli Savaşı, Fatih tarafından Anadolu'da kurulmakta olan Türk birliğinin pekişmesinde büyük rol oynadı. Bu yüzden Otlukbeli Zaferi'nin Türk tarihinde önemli bir yeri vardır.

Çaldıran Zaferi (23 Ağustos 1514):

23 Ağustos 1514 tarihinde Yavuz Sultan Selim ile Saf evi hükümdarı Şah İsmail arasında cereyan etti. Bu zafer, Türk tarihinin en önemli meydan muharebelerinden birisidir. Osmanlı-İran münasebetlerinde bir dönüm noktasıdır.

0 dönemde İran Anadolu'nun Şiileşmesinde önemli rol oynuyor ve bu da Osmanlı için büyük bir tehlike oluşturuyordu. Yavuz Sultan Selim bu tehlike ile daha şehzadeligi zamanında mücadeleye başladı. Padişah olduktan sonra, 1514 yılının 23 Nisan'ın da Üsküdar'dan hareket etti.

1 Haziran'da Konya'ya gelen ordu Filâ-bad çayırında konaklar. Şehre giren Yavuz Sultan Selim, Hz. Mevlâna'yı ziyaret eder. Fakirlere yüz bin akçe sadaka dağıtır. Ordu Konya'da üç gün kalır.

Önce Kayseri'ye oradan da Sivas'a varılır. Şah'ın kuvvetleri yiyecek ve içecekleri yok ederek

**Çaldıran Muharebesi
(1525 yılından bir resim)**

devamlı geri çekilir. Orduda geri dönmek için büyük huzursuzluk başlar. Asker dilekleri bildirmek için Karaman Valisi Hemdem Paşa'yı aracı olarak Sultan'a gönderirler. Yavuz disiplini sağlayabilmek için, bu çok sevdiği paşanın başını uçurmaktan çekinmez. Bir süre sonra huzursuzluk yeniden başlar. Yeniçeriler çadırları yıkıp, sultanın çadırına kurşun atacak kadar ileri giderler. Yavuz, İran tehlikesini bertaraf etmeye azmetmiştir. Atına binerek, Yeniçerilerin arasına dalar. Onlara veciz bir konuşma yapar. Ondan sonra atını ileri sürer. Geri dönmek isteyenlere izin vermiştir. Ama kimse geri dönme-

ye cesaret edemez. Ordu da arkasından yola koyulur.

Yavuz, devamlı önünden kaçan Şah'a şu mektubu gönderir: "...Seni korkutmamak için askerlerimden 40 bin kişiyi ayırıp Sivas'la Kayseri arasına bıraktım. Hasma müevvet ancak bu kadar olur. Bundan sonra da saklanıp gözükmeyen erkeklik sana haramdır, miğfer yerine yaşamak, zırh yerine çarşaf ihtiyar eyleyip serdarlık ve şahlık sevdasından vazgeçesin."

21 Ağustosta düşmanın Çaldıran'da bulunduğu haberi gelir. Ordu o tarafa doğru harekete geçer; Yavuz Sultan Selim topladığı harp divanında askerine 24 saat istirahat verip vermemekte müzakere açar. Herkes istihattan yanadır.

Rumeli Defterdarı ordunun içerisinde akıncıların büyük bir bölümünün Şii olduğunu, bu yüzden düşmanla anlaşabilecekleri ihtimaline dikkat çeker ve hemen düşmana saldırılmasını tavsiye eder.

Yavuz Pîrî Çelebi'nin bu reyini beğenerek onu çok takdir eder. 23 Ağustos' da ordu harp nizamına girerek ovaya iner. İki ordu arasında çok şiddetli savaşlar olur. İran ordusu ilk anlarda büyük başarı gösterir. Osmanlı ordusu sahte bir ricatla geri çekilmeye başlar, Safevî ordusunu topların önüne doğru çeker. İranlılar hiç görmedikleri topraklarla karşılaşınca darmadağın olur. Yeniçeriler bu arada Şah İsmail'in kumanda ettiği sağ kanada kurşun yağdırmaya

başlar. Şah kaçarak canını zor kurtarır.

Şah İsmail'in Taçlı Hanım isimli eşi ile Safevî emirlerinin hanımları, düşman ordusunun milyarlar değerindeki hazineleri Osmanlı kuvvetlerinin eline geçer.

Şah önce Tebriz'e, oradan da Sultaniye'ye çekilmek mecburiyetinde kalır. Bu savaşla Safevî devletine büyük bir darbe indirilmekle kalmamış, Anadolu için büyük bir tehlike teşkil eden Şilik de bertaraf edilmiş olur. Ayrıca Osmanlı için Tebriz yolu da açılmıştır. Maalesef İran hâlâ zaman zaman problem olmaya devam etmektedir.

Merc-i Dâbık Meydan Muharebesi (24 Ağustos 1516):

Yavuz Sultan Selim Safevîler'le yaptığı Çaldıran Savaşından sonra, Suriye, Filistin ve Mısır'ı da hâkimiyeti altına almaya karar vermişti.

Hazırlıklarını tamamlayan Yavuz, 5 Haziran 1516 tarihinde Üsküdar'a geçerek hareketi başlatmış oldu. 23 Ağustos günü Mısır ve Suriye Kölemen sultanı Kansu Gavri kuvvetleri ile Osmanlı Ordusu aynı gün Kilis civarındaki ovada savaş hazırlıklarını tamamlayarak karşı karşıya geldiler. Osmanlı Ordusunun mevcudu 60 bin, Kansu Gavri'nin kuvvetleri ise 80 bin kişiye yakındı.

24 Ağustos Pazar günü ikindiye kadar devam eden şiddetli çarpışmalar sonunda zafer, yine

Mercidâbık Muharebesi (Selimname)

Yavuz Sultan Selim'indir. Bu savaş sonunda Halep, Şam, Hama ve Humus Osmanlı idaresine geçmekle kalmadı, Yavuz'a Mısır yolu da açılmış oldu.

Malazgirt Meydan Savaşı (26 Ağustos 1071):

Alparslan'la Bizans imparatoru Romanos Diogenes arasında cereyan eden bu meydan

Malazgirt Meydan Savaşı (26 Ağustos 1071)

muharebesi sadece Türk tarihinin değil, dünya tarihinde de bir dönüm noktalarından birisini teşkil eder. Bu zaferin nasıl cereyan ettiği hususunda ziyade, Türk-İslâm tarihi açısından tevhit ettiği önemli ve mesut neticeler üzerinde durmak gerekir.

Her şeyden evvel, Malazgirt Zaferiyle, Anadolu, Türklerin ebedi yurdu haline gelmiştir. On yıl gibi kısa bir sürede Türk orduları Marmara kıyılarına ve İstanbul Boğazı'na kadar ulaşacaklardır. Bu zafer sadece Anadolu'nun değil, İstanbul ve Avrupa'nın kapılarının açılmasının zemini de hazırlamıştır. Yine bu zafer, hem Türk-İslâm âleminde, hem de Hıristiyan âleminde büyük yankılar uyardırmıştır. Hıristiyan âlemine saldırdığı korku sebebiyle de ileride Haçlı Seferlerinin başlamasının en önemli sebeplerinden birisini teşkil edecektir.

Batı'nın hâlâ bitmeyen, kıyamete kadar da devam edecek olan kinini, bu zaferle başlat-

mak gerekir. Yine Batı Türk'ün Viyana kapılarını iki defa zorladığını hiç hatırlanmamıştır. İkinci bir 26-30 Ağustos'ta (Başkumandanlık Meydan Muharebesi) müstevlilere indirilen son darbe, Anadolu'nun Türk için, vatan olarak tescili gibidir, iki ayrı Ağustos sıcağında cereyan eden bu zaferler, tarihin basit bir tesadüfünden ibaret olmasa gerektir.

Büyük kumandan Alparslan'ın esir imparatora yaptığı muamelede, Türk milletinin ne kadar âlicenap bir millet olduğunun da en bariz örneğini teşkil eder.

Sevgili gençler! Bunları hamaset olsun diye yazmadık. Verilen mücadeleleri bilelim ve şuurunda olalım ki, eski günlere doğru kulaç atmanın zevkine varalım. Bunlar olmaz şeyler değil. Yeter ki içimizdeki fitne ve fesada bir son verip birlik ve beraberliğimizi korumuş olalım.